

וישלח (194)

מן הכלל, ונשאר לבדו, כי אז "וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ", מתחילה אצלו מיד מלחמת היצר החזקה והמסוכנת. ספר "מענינה של תורה"

נצחון אמיתי מהו?

פי שְׁרִיטָה עִם אֱלֹהִים וְעִם אַנְשִׁים וְתוֹכָל (לב.כט)
 עם אנשים: לבן ועשו (רש"י). המביט בפרשיות בפשטות יכול לסבור שלבן הארמי ניצח, שכן יעקב נכנע אליו וקיבל את תנאיו. גם אצל עשו נראה הדבר שהצליח, שכן יעקב ונשותיו וילדיו משתחווים לו. אבל התורה מלמדת אותנו שהמנצח הוא דוקא יעקב. מלמדת אותנו התורה נצחון מהו! שלמה המלך אמר: "משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו" (משלי יז.יג), דברים אלו נשמעים כקללה, ולכאורה מה ענין קללה לספר משלי, ספר החכמה, שכל כולו אורחות חיים. הבאיר הוא שאין זה קללה, כי אם עצה טובה ואורחות חיים לאדם. דרך העולם, שאם עושים לאדם רעה, הוא רוצה לגמול לו רעה, אלא מה סבור האדם, וכי אם יגמול לרעהו רעה יבוא קץ לדבר? האם רעהו יטמון ידו בצלחת? הרי הדבר אינו כן, חבירו ישוב ויגמול לו רעה גדולה יותר. גם בזה לא יגמור הענין. כי הוא ישוב ויעשה רעה לראשון, וכן הרעה תלך ותגבר, עד אשר "לא תמוש רעה מביתו". אבל אם ינסה להשיב טובה תחת רעה, אותו שונא, אם יש לו איזה ניצוץ של אנושיות, ירגיש שלא בנוח להרע לו שוב. זה כוונת הפסוק "משיב רעה לחבירו שהרע לו, תחת להשיב לו טובה על רעתו לא תמוש רעה מביתו".

יעקב אבינו לא רצה לנצח את עשו ולהכריעו, כי אף אם ינחל הפעם נצחון על עשו, יחשוב עשו בלבו: הפעם באתי בארבע מאות איש בלבד, וזה לא הספיק, לכן נוצחתי, בפעם אחרת אבוא בשמונה מאות איש ואז אנצח, ואם גם אז ינחל מפלה, יביא בפעם הבאה אלף ושש מאות איש, וכן הלאה, אבל יעקב רצה לנצח את עשו באופן כזה, שהוא לא ירצה עוד לעשות רעה. והדרך הטובה היא לשלוח לו דורון נאה ולהשתחוות לפניו. זו חכמתו של יעקב שניצח את עשו.

ספר "לתתך עליון"

הלכה עשו שונא יעקב

וַיִּרְץ עֵשָׂו לִקְרֹאתוֹ וַיִּחַבְקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוְּאָרוֹ וַיִּשְׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ. (לג. ד)

וישקהו, אמר רבי שמעון בן יוחאי, הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו. (רש"י)

הכנעת היצר, לא בימים מועטים

עם לִבְּךָ גִּרְתִּי וְאַחַר עַד עָתָה (לב. ה)

"לִבְּךָ" הוא אותיות 'נבל', שהוא יצר הרע, ועבודת האדם היא להפך את היצר הרע מ'נבל' ל'לבן', דהיינו לעבוד את ה' בשני היצרים, כמו שדרשו חז"ל (ברכות נד.) 'בכל לבבך', בשני יצריך. והאדם זוכה לכך בעיקר, על ידי הכנעה, שיחזיק עצמו בעולם הזה כגר. וזה הרמז בפסוק: "עם לִבְּךָ גִּרְתִּי", שזכיתי להפך את היצר הרע מ'נבל' ל'לבן' על ידי 'גרת', שהחזקתי את עצמי כגר בהכנעה, בכל זאת לא עלתה בידי בימים מועטים, כי אם 'אַחַר עַד עָתָה', פירוש, שאחרי בעבודה הזאת יום אחר יום ושנה אחר שנה. וזהו שאמרת: וכבר אמר אנא השם ונשמע קולו (יומא כ:), פירוש, שזמן ארוך צריך האדם לצעוק: אנא השם עזרני שאזכה לעבדך באמת, ואז ונשמע קולו, אבל לא בימים מועטים.

ספר עלים לתרופה בשם "נועם אלימלך"

עשו הרשע והמן האגני

הַצִּילְנִי נָא מִיַּד אָחִי (לב. יב)

לקראת הפגישה עם עשו אחיו, מתכונן יעקב אבינו בדורון, בתפילה ובמלחמה. בתפילה הוא מבקש "הַצִּילְנִי נָא מִיַּד אָחִי". ולכשנתבונן במילים אלו נמצא כי בראשי תיבות רמוז שמו של 'המן'. גם בדורון שאותו שולח יעקב לעשו רמוז ענין מרדכי ואסתר. יעקב מצוה את השליחים שהביאו מנחתו לומר לעשו (שם יט): "לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה לְאֹדְנִי לְעֵשָׂו". ולאחר שמצוה את דבריו לראשון אומרת התורה: (שם כ) "וַיֵּצֵא גַם אֶת הַשְּׂנִי גַם אֶת הַשְּׁלִישִׁי גַם אֶת כָּל הַהֲלָכִים". ונשאלת השאלה מדוע חוזר הכתוב ומשלו: גם...גם...גם? מבאר המדרש (פסיקתא זוטרתי שם): "וַיֵּצֵא גַם אֶת הַשְּׂנִי", זו גלות שניה, "גַם אֶת הַשְּׁלִישִׁי", זו גלות שלישית, "גַם אֶת כָּל הַהֲלָכִים", זה גלות רביעית, שהשכיחה כל הגלויות. אם כן, אף דברים אלו רמוזות גליות עם ישראל, ולא עוד אלא שהזוהר הקדוש אומר על כך: "גם": "גאולה משה", "גאולת מרדכי", "גאולת משיח". נמצא, אפוא, שגאולת מרדכי רמוזה בדברי יעקב במפגשו עם עשו אחיו, וזהו פשר מה שאנו אומרים בפורים: "שושנת יעקב צהלה ושמחה", שגאולת ישראל מצרת המן האגני נקשרת ליעקב אבינו במפגשו עם עשו הרשע.

ספר "ומתוך האור"

וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ (לב. כה)

על ידי כח הרבים מונעים את מלחמת היצר הרע, אבל אם 'וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ', כאשר האדם מתבדל מן הרבים,

שומר מצוה לא ידע דבר רע. כאשר ראו שהם כואבים, הבינו שלא נתגיירו לשם שמים ולא היו ראויים להצלה.

ספר "כמוצא שלל רב"

הלכה: חנוכה: הוסיף או פחת ממספר הנרות שצריך באותו יום

כתב השו"ע (סי' תרעא ס"ב) : בלילה הראשון מדליק אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה וכו'.
כתב הפסקי תשובות (אות א) ואם טעה והדליק יותר ממספר היום, כגון שהדליק בלילה א' שתי נרות או בלילה ב' שלשה נרות, י"א שלא יצא ידי חובת המהדרין כיון שהוספת נר בכל יום נתקן שיהיה היכר בכל לילה באיזה יום עומדים, ולשיטתם צריך לכבות כל הנרות ולהדליק שוב את מספר הנכון. אמנם שאר הפוסקים הסכימו שבדיעבד יצא ידי חובתו גם בתורת מהדרין, ולכן לא יכבה אלא את הנר הנוסף. *ספר פסקי תשובות ו'*

פתגם: שאיפת היא התחלה של הגשמת חלום

ספר "שמחלה"

חקירה: ציצית

ארבע כנפות הן מציאות אחת, או ארבעה פרטים שמצטרפים. (מפענת צפונות ט.ח.)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: המתחיל אשם

אשה באה לפני רב רפורמי ושאלה בפיה: חלב רותח גלש מן הסיר ונשפך על גבי סיר של בשר, מה הדין? אחרי עיון קל פסק: סיר החלב טריפה, סיר הבשר כשר. והוא הוסיף והסביר: כל האשמה תלויה בסיר החלב שהוא התחיל ראשון, ואילו סיר הבשר חף מכל אשמה ואין מקום להטריפו.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף פה)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: גיינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה. לעילוי נשמת מסעודה בת בלח, גלדיס קמונה בת רחל.

יש לתמוה מה שייך בזה הלכה? יש לומר: שלפעמים חושבים שכדאי ללכת לקראת הגויים, ולהראות להם שמתרצים לבקשותם, ועל ידי כן נמצא חן בעיניהם, ואולי אפילו כדאי לוותר על הלכה או מנהג, ועל ידי כן לא ישנאו אותנו. על זה באו חז"ל להדגיש: הלכה עשו שונא יעקב, לא תעזור כל התחנפות וכדומה לשנות את הדבר. כשם שאי אפשר לעקור הלכה, כן אי אפשר לעקור את השנאה מאומות העולם, אלא יש לילך בדרך התורה והמצוות, ורק על ידי כך לא יוציאו לפועל את השנאה שבלבם.

ספר "להתענג כחענוגים"

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל נָא אִם נָא מְצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדַי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיךָ פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי. (לג. י.)

מה ראה יעקב אבינו על ככה לטרוח כל כך שיסכים עשו לקבל המנחה מעמו, ולשם מה הוסיף ואמר ראיתי פניך כראות פני אלוקים, וכיון שאינו עומד עליו להרגו כבר די לו, ומה הוצרך עוד לישא חן בעיניו. ברם יעקב היה רוצה לזכות בברכות אביו בהסכמת עשו, ואכן באמירת עשו יהי לך אשר פירש"י כאן הודה על הברכות, וחפץ יעקב שתהיה הודאה זו כדת וכדין, ולא יטען עשו או כשהיתה זו הודאה באונס ובכפיה, שהרי כעת היה עשו ירא מיעקב וכדאחז"ל שהיו כתות מלאכים דוחפין את עשו ואת אנשיו עד שאמרו אחיו יעקב הוא, וא"כ יטען עשו דאך בכפיה הסכים, על כן בא יעקב לבקשו שיקח ממנו מנחתו וכך יהיה דין מקח על הברכות שקנאן בעבור המנחה שנתן, ואז יחולו אפילו באונס דהקיי"ל "תליהו וזבין, זביניה זביני", ועל זאת אמר לו שיקח המחיה כי פניך כמו פני אלוקים וכדפרש"י שבזה רמז לו על המלאכים שהם גרמו לך להסכים, ואמר לו אם לא תיקח המנחה תטען שכל ההודאה בכפיה מחמת המלאכים הללו, וע"כ קח נא מנחתי ואז תחול ההודאה גם בכפיה.

ספר "המאור שבתורה"

למה המתינו שמעון ולוי ליום השלישי?

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם פְּאֻבִּים (לד. כה)

הקשה הר"ן למה לא הרגום ביום הראשון למילתם, שאז פשוט שהם יותר מסוכנים וחלשים? בחידושו למסכת שבת (קלד:) כתב **החתם סופר** ליישב על מי מה שכתב **הרמב"ן** שהטעם שיעקב אבינו כעס על שמעון ולוי היה כי שמא היתה גירותם שלימה. וצריך לומר שגם שמעון ולוי הסתפקו בזה ועל כן בחנו אותם בזה, שאם היתה גירותם שלימה בודאי לא יאונה להם כל מכשול על ידי המילה ושלוחי מצוה אינם ניזוקין. אבל את זה אי אפשר היה לברר ביום הראשון למילה, משום שאז שכח ההיזק וכבר שנינו (פסחים פרק ראשון) ש'היכא דשכיחא הזיקא שאני', ולכן המתינו ליום השלישי, שאז ההיזק כבר אינו שכח כל כך, ואם היתה גירותם לשם שמים,

